

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตข้าวของเกษตรกร อำเภอประโคนชัย
จังหวัดบุรีรัมย์
ชื่อและนามสกุล นายปรีชา นางรุญ
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนาถ ครุฑเมือง แสนเสริม

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. นันทา บุณชะนัง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนาถ ครุฑเมือง แสนเสริม)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. ศีววรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตข้าวของเกษตรกร อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัย นายปรีชา นามบุญ รหัสนักศึกษา 2539001699 **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต

(ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ

(2) รองศาสตราจารย์ ดร. สนิษฐา คุรุหาเมือง แสนเสริม **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตข้าว (3) การปฏิบัติตามเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร (4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร และ (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตข้าว

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย และได้มาตรฐาน ปี 2554 จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัย พบว่า (1) เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46.97 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.38 คน ประสบการณ์ในการผลิตข้าวเฉลี่ย 19.94 ปี ประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามเกษตรดีที่เหมาะสมเฉลี่ย 5.77 ปี เกษตรกรส่วนมากเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร เกษตรกรเกือบทั้งหมดได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 28.47 ไร่ พื้นที่ทำนาเฉลี่ย 27.78 ไร่ พื้นที่ทำนาตามเกษตรดีที่เหมาะสมเฉลี่ย 15.29 ไร่ ผลผลิตข้าวทั่วไปเฉลี่ย 438.66 กก./ไร่ ผลผลิตข้าวตามเกษตรดีที่เหมาะสมเฉลี่ย 469.11 กก./ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่กู้เงินจากธ.ก.ส. (2) เกษตรกรประมาณหนึ่งในสาม มีความรู้เกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตข้าว ประมาณหนึ่งในสามได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆและได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจากกรมส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด (3) เกษตรกรส่วนมาก มีการปฏิบัติตามการใช้เกษตรดีที่เหมาะสม และมีการปฏิบัติตามในประเด็นแหล่งน้ำที่ใช้เป็นแหล่งน้ำที่สะอาด ไม่มีวัตถุอันตรายปนเปื้อน และมีการเก็บเกี่ยวข้าวในระยะเวลาที่เหมาะสมมากที่สุด (4) ในภาพรวม เกษตรกรเห็นด้วยเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในระดับมาก และประเด็นที่เห็นด้วยมากที่สุดคือการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และ (5) เกษตรกรมีปัญหามากในประเด็นการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรมากที่สุด และมีข้อเสนอแนะในประเด็นขอให้รัฐบาลสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพมากที่สุด

คำสำคัญ การใช้เกษตรดีที่เหมาะสม การผลิตข้าว จังหวัดบุรีรัมย์

Thesis title: The Application of Good Agricultural Practice for Rice Production of Farmers in Prakonchai District, Buriram Province

Researcher: Mr. Preecha Najaron; **ID:** 2539001699;

Degree: Master of Agriculture (Agriculture Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate Professor;

(2) Dr. Sineenuch Khrutmuang Sanserm, Associate Professor; **Academic year:** 2012

Abstract

The objectives of this research were (1) to study social and economic background of the farmers; (2) the knowledge of the farmers about rice production by good agricultural practice GAP; (3) the farmers opinions of rice production by GAP and (4) the problem and the suggestion of the farmers about rice production by GAP.

Population was the 100 farmers who attends the encourages goods safe production and standardized project in 2011 bc. Data was collected by the questionnaire and analyzed by computer program, the statistics was frequency, percentage, minimum, maximum score, average, the standard deviation, and rank arrangement.

The results showed that (1), most of farmers were male, average age was 46.97 years, most of them educated at primary level. Average members in household was 4.38 who have average experienced in rice production of 19.94 years and average experienced in rice production by Good Agricultural Practice for Rice Production were 5.77 years, most of farmers are members of the farmers institution. Almost the farmers were promoted by agricultural extension officers. The average of land holding area of rice production was 28.47 rai, the average of rice production was 27.78 rai and the average area of rice production by Good Agricultural Practice was 15.29 rai. The average of rice production was 438.66 kg / rai and the average of rice production by Good Agricultural Practice for Rice Production was 469.11 kg / rai, most farmers borrow money from the Bank of Agriculture and Cooperative. (2) Most of the farmers have knowledge of Good Agricultural Practice for Rice Production and was promoted by Agricultural Extension Officers. (3) Most of the farmers applied Good Agricultural Practice for rice production. (4) The farmers agree with Good Agricultural Practice for Rice Production. (5) The farmers have problems in The use of hazardous substances in agriculture and suggested that government should support good quality of seed rice.

Keywords: The Application of Good Agricultural Practice, Rice Production, Buri Ram Province

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและ รองศาสตราจารย์ ดร.สินีสุข คุรุทเมือง แสนเสริม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ให้แนวคิดและติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิดนับตั้งแต่เริ่มต้น จนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จ เรียบร้อยสมบูรณ์ และ ดร.นันทา บุรณนัง ประธานกรรมการสอบปกป้องวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณ นายสมบูรณ์ ชารัมย์ เกษตรจังหวัดบุรีรัมย์ และเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอประโคนชัยทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาอำนวยความสะดวกในการสัมภาษณ์ เกษตรกรและให้การสนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ความสำเร็จทั้งหมดที่เกิดขึ้นได้นี้ ผู้วิจัยได้รับกำลังใจและการช่วยเหลือจากครอบครัว และบุคคลรอบข้างมาโดยตลอด ทำให้การศึกษาและการทำงานเต็มไปด้วยความสุขเสมอมา และขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาทุกท่านที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ผู้สนใจการศึกษาและแด่ เกษตรกรทั้งหมด

ปรีชา นาจรูญ
มิถุนายน 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	7
บริบทอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์	9
บริบทเกี่ยวกับข้าว	10
การผลิตข้าวโดยใช้เกษตรดีที่เหมาะสม	13
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	23
ประชากร	23
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	23
การเก็บรวบรวมข้อมูล	25
การวิเคราะห์ข้อมูล	25

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	28
สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว	28
ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตข้าว	36
การปฏิบัติตามเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์	46
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตข้าวของเกษตรกร	50
ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสม ในการผลิตข้าว	56
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	64
สรุปการวิจัย	64
อภิปรายผล	70
ข้อเสนอแนะ	72
บรรณานุกรม	74
ภาคผนวก	78
แบบสัมภาษณ์	79
ประวัติผู้วิจัย	93

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว	28
ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว	32
ตารางที่ 4.3 ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตข้าว	36
ตารางที่ 4.4 ระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสม	38
ตารางที่ 4.5 แหล่งความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เกษตรเกษตรดีที่เหมาะสม	39
ตารางที่ 4.6 ระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เกษตรเกษตรดีที่เหมาะสม	43
ตารางที่ 4.7 การปฏิบัติตามของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสม	47
ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร	51
ตารางที่ 4.9 ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตข้าว	57
ตารางที่ 4.10 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตข้าว	62

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 รูปแบบจำลองแนวคิดการวิจัย 4

